

ДО ПИТАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО МІСТА

Розглядаються проблеми стратегічного планування сталого розвитку міст України

Ключові слова: екологічна складова стратегічного планування, стратегічне планування, сталий розвиток, генеральні плани міст.

Значна частина екологічних проблем людства народилося саме в місті і з його розвитком вони поступово набули глобального характеру. Для їх вирішення ставляться такі основні завдання: запровадження екологічно безпечних поселень, збереження архітектурної спадщини міста, підвищення ефективності використання міських територій, забезпечення просторово-функціональної, природної та естетичної цілісності середовища. Тобто рішення закладено в оптимальній територіальній організації, плануванні та забудові міста, а успішність досягається тільки при комплексному підході до всіх згаданих напрямків. Пошук методів привів до того, що сьогодні, як в Україні, так і в інших країнах Європи дедалі частіше звучить тема стратегічного планування територіального розвитку міст.

Сьогодні відомо багато прикладів неузгодженості соціально-просторових процесів розвитку території поселень, коли ми зустрічаємося з непропорційним ростом споживання ресурсів, невідповідністю між адміністративним поділом та соціально-планувальною структурою, втратою культурної ідентичності території, чи випадками коли неправильні управлінські рішення керівників міста призводять до занепаду міста взагалі.

Згідно визначення, Стратегічне просторове планування – це соціально-просторовий процес, керований державним сектором, в ході якого виробляється бачення, дії та засоби виконання, які визначають та встановлюють рамки того, яким місце є і яким місце може стати [1]. Тобто основною метою в даному випадку є необхідність розбудови спільного бачення між різними установами та спеціалістами.

На сьогоднішній день не має єдиних методичних рекомендацій стосовно розробки, контролю, корегування, оцінки ефективності стратегічних планів розвитку міста. Попри те, часто, розглядаючи нюанси стратегічного планування міських територій відбувається протиставлення Генерального плану та Плану

стратегічного розвитку міста, коли всерйоз розглядається питання «Генплан проти Стратегічного плану». Але чи можна розглядати генеральні плани як рудимент чи пережиток минулого?

Згідно ст. 1 Закону України «Про планування і забудову територій» [2]: «генеральний план населеного пункту - містобудівна документація, яка визначає принципи вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту». Тобто Генплан є найважливішим документом, який визначає розвиток міста. Широке коло питань з розвитку міст, включаючи: принципи рішення планування, забудови та іншого використання території населеного пункту; потреби в територіях для забудови та іншого використання; потреби у зміні межі населеного пункту, черговість і пріоритетність забудови та іншого використання територій; структурування території з врахуванням розмірів та категорії населеного пункту, визначається генеральним планом міста. У вітчизняній історії містобудування вже накопичився багатий досвід розробки генеральних планів міст. І, хоча, практична недосконалість наших міст підтверджується їх сучасними проблемами, - це лише свідчення того, що строго теоретичного осмислення містобудівного розвитку території без врахування соціально-культурних особливостей розвитку, місцевих звичок та традицій населення, на сьогоднішній день, є недостатньо.

Основним мотивом стратегічного планування сталого розвитку міста є обов'язкове врахування екологічної складової. Українським містам сьогодні справді потрібна комплексна програма з особливим наголосом на забезпечення можливості нормального функціонування природного середовища. Запорукою успіху в досягненні цієї мети є врахування та використання індивідуальних особливостей ландшафту, що дозволяє досягти своєрідного образу міста.

Кожна територія, кожне поселення є індивідуальним. Збереження історичної культурної спадщини є запорукою автентичності міського середовища. Багато екологічних проблем міста може бути вирішено без реструктуризації і перепланування міста. В першу чергу це реорганізація теплоенергетики, промисловості і транспорту з метою техногенного тиску на навколишнє середовище. Це встановлення жорсткого контролю за викидами транспорту, перенесення шкідливих для забудови та мешканців виробництв, використання технологій енергозбереження та очистки повітря, тощо.

Сьогодні містобудівельники продовжують ставити перед собою завдання оптимізації міських систем, вивчення методів підвищення комфортності міського середовища, за умов збереження архітектурно-містобудівної спадщини та територій. Врахування сучасних напрацювань в галузі містобудування значно підтримає успішність стратегічного планування. А

найголовніше – варто пам'ятати, що сам по собі Стратегічний план – це лише концепція. Реальний план щодо того, як розвиватися місту називається генеральним планом.

Сучасний стан наших міст - не тільки результат недосконалості системи розробки генеральних планів, і аж ніяк не їх рудиментарність. Слабкий позитивний результат стратегічного планування сталого розвитку міст України теж є тільки наслідком неналагодженого механізму. Для того щоб схема діяла варто передбачити практичні можливості врахування соціально-культурних, природних та екологічних особливостей розвитку території, місцевих звичок та традицій, менталітету мешканців в комплексі з професійним проектуванням розвитку міста (рис.1).

Рис. 1. Пропонована схема проектування генерального плану міста з врахуванням стратегічного планування

Література:

1. Albrechts, L.. Strategic (Spatial) Planning Reexamined. Environment and Planning B: Planning and Design (2004) 31: 743–758.

2. Закон України “Про планування та забудову території ”// Відомості Верховної Ради — 2000 —№1699-III — ст.143.
3. Закон України “ Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року ”// Відомості Верховної Ради — 2011 —№26-III — ст.143
4. Кіс Н. Ю. – Методи удосконалення соціально-планувальної структури середнього міста (на прикладі Ужгорода) : дис. канд. техн. наук : 05.23.20 / Кіс Надія Юріївна – Київ, 2015. – 158 с.
5. Практичний посібник з питань організації роботи органів місцевого самоврядування об’єднаних територіальних громад [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://auc.org.ua/sites/default/files/library/mod5web.pdf>.
6. Урс Турман. Стратегічне просторове планування для сучасного розвитку міст. «Старе місто: сучасна стратегія розвитку». - Ужгород, 2016р. – С. 75.

Аннотация

В статье рассматриваются проблемы стратегического планирования устойчивого развития городов Украины

Ключевые слова: экологическая составляющая стратегического планирования, стратегическое планирование, устойчивое развитие, генеральные планы городов.

Abstract

The article deals with the problems of strategic planning for sustainable development of Ukrainian cities

Keywords: ecological component of strategic planning, strategic planning, sustainable development, general plans of cities.